

Anmeldelse af

Uddannelse og skriftsprogsvanskeligheder. Grundbog i lektologisk pædagogik

HELLE BONDERUP GRENE, LEKTOR
I DANSK, VIA UNIVERSITY COLLEGE,
LÆRERUDDANNELSEN I AARHUS

Uddannelse og skriftsprogsvanskeligheder.
Grundbog i lektologisk pædagogik. Anne Leth
Pedersen og Kirsten Hjorth (red.). Hans Reitzels
Forlag 2016

Bag den meget lidt mundrette titel gemmer sig omfattende viden om de mulige indsatser over for elever og studerende i skriftsprogsvanskeligheder, og bogen henvender sig således til alle, som i praksis arbejder med skriftsprogsvanskeligheder i uddannelse. Der tages i de mange velskrevne bidrag fat på, hvorledes skriftsprogsvanskeligheder kan opleves i forbindelse med uddannelse på mange forskellige niveauer – og hvordan man kan afdække kompetencerne hos den enkelte. Bogen arbejder også med vejledning, motivation og de strategier, som er nødvendige for at gøre den enkelte til aktivt deltagende på trods af den kognitive overbelastning, mange oplever, når skriftsproget opleves udfordrende. Den kan derfor anbefales til alle, som arbejder med undervisning og vejledning i forbindelse med skriftsprogsvanskeligheder.

Bogens bidragydere arbejder ud fra en tilgang, kaldet den *lektologiske pædagogik*, som er udviklet i Rådgivnings- og støtteenheden på Aarhus Universitet. Langt de fleste af de 22 bidragydere har været eller er tilknyttet støtteenheden som vejledere for studerende i specifikke skriftsprogsvanskeligheder.

Bogens bidragydere arbejder ud fra en tilgang, kaldet den *lektologiske pædagogik*.

Denne pædagogik er rettet mod personer, som opleves i vanskeligheder med skriftsproget i forbindelse med uddannelse, og sigter mod at udvikle skriftsprogskompetencer, således at også disse studerende kan fungere på lige fod med andre. Man ser på relationen mellem individets funktionsniveau og de krav, uddannelsen stiller til for eksempel læsning og skrivning. Pludselig kan studerende, som tidligere har oplevet deres læseniveau som uproblematisk i for eksempel grundskole eller gymnasium, på universitetet opleve læsemængde, skriveopgaver eller udenlandske tekster som uoverstigelige opgaver. De studerende opsøger

støtteenheden, og deres oplevede behov afdækkes herefter, og en støttende indsats tilrettelægges – ofte med inddragelse af læse- og skriveteknologi. Et af bogens afsnit omhandler således også Teknologistøttet læsning og skrivning og forskningen i dette felt, som indtil nu har været meget sparsom.

De lektiologiske vejledere afdækker skriftsprogskompetencerne hos den enkelte og vejleder de studerende i dynamiske forløb, hvor der løbende justeres, således at de studerende lærer og reflekterer over egne strategier og de kompetencer, de allerede har. De studerende har alle følt sig udfordret af uddannelsernes skriftsproglige krav på grund af for eksempel manglende kendskab til dansk eller mistanke om ordblindhed. Disse vanskeligheder er, som det også angives, overordentlig forskellige i oprindelse, men den lektiologiske tilgang åbner for et stærkere fokus på ligheder frem for forskelle mellem forskellige skriftsprogsvanskeligheder. Dette accentueres også i afsnittene om inklusion og folkeskolen, hvor det påpeges, at en del af de inkluderende tiltag vil gøre flere til aktivt deltagende i undervisningen – ofte også en del af dem, som egentlig ikke var målgruppen for fx tale til tekst-teknologier eller struktureret notetagning

Den lektiologiske tilgang ses altså dels som en måde at afdække skriftsprogskompetencer på og dels som en måde at vejlede i et anerkendende og undersøgende perspektiv på, hvor man tager højde for den kognitive overbelastning, som mange med skriftsprogsvanskeligheder oplever – og den fortælling, som den udfordrede allerede har om sig selv ved mødet med vejlederen. Denne vinkel åbner for arbejdet med selvforståelse og motivation.

Bogen tilvejebringer mange vigtige og ofte også ganske praksisnære skildringer af indsatser og vejledning af unge studerende, men det skønnes, at der sagtens kan arbejdes med en overføring til andre, fx elever i folkeskolen, ungdomsuddannelserne og kursister på VUC's Ordblindeundervisning (OBU) og Forberedende Voksen Undervisning (FVU). De oplevede skriftsproglige udfordringer og refleksioner er muligvis anderledes, og tiltagene skal derfor justeres, men den grundlæggende tankegang er holdbar. Bogen bringer endvidere afslutningsvis en vinkel på tilsvarende inkluderende indsats rettet mod dyslektikere i folkeskolen.

Umiddelbart adskiller disse afsnit sig noget fra den lektiologiske tilgang, da der, som der også skrives, er en væsensforskel på børn og voksne, fordi det ikke på samme vis giver mening alene at tage udgangspunkt i deres selvoplevede vanskeligheder, men afsnittene beskriver afdækningen og tiltagene på en dysleksi-venlig skole, som det sjældent er set i dansk sammenhæng, og det er også en berigelse.

Bogens helt store styrke er de mange bidragydere store viden om både teori og praksis, og at sammenhængen ses i de mange cases, som demonstrerer viden omsat til praktiske tiltag og vejledning.

Bogens over 500 sider er opdelt i seks dele, Lektologiens teoretiske fundament, Udredning for dysleksi, Udvikling af uddannelseskompetence, Læse- og skriveteknologi og dens anvendelse, Vejledning og strategiudvikling og Skriftsprogsvanskeligheder og inklusion. Herudover er der omfattende litteraturhenvisninger og et meget gennemtænkt stikordsregister, som gør det muligt at slå op og finde viden om fx dysleksitest, teknologibaserede tiltag, arbejdshukommelse, motivation, modstand, forældrenetværk i folkeskolen og fremmedsprogstilegnelse, men også om andre skriftsprogsvanskeligheder, som sjældent er beskrevet på dansk, for eksempel blindhed og vanskeligheder med at læse noder.

Bogens helt store styrke er de mange bidragydere store viden om både teori og praksis, og at sammenhængen ses i de mange cases, som demonstrerer viden omsat til praktiske tiltag og vejledning. Bogen kan bruges som opslagsværk efter endt læsning, men det anbefales, også for den teoretisk velfunderede læsevejleder m.fl., at man læser de første tre delafsnit, som beskriver det teoretiske fundament for lektiologien og uddannelseskompetence som begreb.